

نقش خلوص نیت و حضور قلب در عبادات

از مجموع روایاتی که از پیامبر گرامی اسلام (ص) و از ائمه معصومین (ص) رسیده این نکته بدست می آید که اخلاص یگانه وسیله قبولی اعمال و عبادات است. هر عبادتی که واجد شرایط دیگر باشد، اما اخلاص در آن وجود نداشته باشد، پذیرفته نخواهد شد.

از مجموع روایاتی که از پیامبر گرامی اسلام (ص) و از ائمه معصومین (ص) رسیده این نکته بدست می آید که اخلاص یگانه وسیله قبولی اعمال و عبادات است. هر عبادتی که واجد شرایط دیگر باشد، اما اخلاص در آن وجود نداشته باشد، پذیرفته نخواهد شد.

به گزارش خبرگزاری مهر، "خلوص نیت" یعنی عبادت را تنها برای خدا انجام دادن است، چنانکه قرآن کریم در آیه 4 سوره بینه می فرماید: "و فرمان داده نشده اند، جز به این که تنها خدا را بپرستند و دین را برای او خالص کنند". و رسول خدا (ص) فرمود: هیچ بنده ای نیست که چهل روز اعمالش را با خلوص برای خدا انجام دهد مگر آن که چشمه های حکمت از قلبش بر زبانش جاری شود. 1 و نیز در جایی دیگر فرمود: خوش به حال بنده ای که عبادت و دعا را خالصانه برای خدا انجام دهد.

روایات در مورد خلوص نیت و اخلاص در عمل بسیار است و از مجموع روایاتی که از پیامبر گرامی اسلام (ص) و از ائمه معصومین (ص) رسیده این نکته بدست می آید که اخلاص یگانه وسیله قبولی اعمال و عبادات است. هر عبادتی که واجد شرایط دیگر باشد، اما اخلاص در آن وجود نداشته باشد، پذیرفته نخواهد شد.

ریا در مقابل اخلاص است، همان طور که خلوص نیت موجب صحت و قبولی عبادت است، ریا و خودنمایی باعث بطلان عبادت خواهد بود. از این رو، همه فقهای اسلام، متذکر شده اند که اگر نمازگزار در نماز خود ریا و خودنمایی کند، نمازش باطل می شود و اگر نمازگزار به قصد ریا، کلمه ای به شکل خاصی بگوید، نمازش باطل می شود و یا اگر به قصد ریا، سوره خاصی را انتخاب کند نمازش باطل می شود و به قصد ریا زمان و مکان خاصی را برای نماز برگزیند نیز نمازش باطل می شود و همچنین اگر به قصد ریا، رکوع یا سجود نماز را طولانی کند نمازش باطل می شود و نباید اذکار نماز را بیش از حد خود تکرار کرد، زیرا با این کار نماز باطل می شود.

چون ریا به طور کلی، شرک خفی است و عمل شرک با عبادت منافات دارد، ریا نه تنها نماز، بلکه هر عبادتی را باطل می کند. خمس، زکات، حج، جهاد و... هیچ یک با ریا سازش ندارد. عبدالله بن بکیر می گوید: در سفر حج با امام صادق (ع) بودیم حضرت در بین راه بالای کوهی رفتند و نگاهی به انبوه جمعیت کردند و سپس فرمودند: ضجه و ناله کنندگان چه بسیارند و حج گزاران واقعی چه اندکند.

معاذ بن جبل روایت مفصلي از پیامبر اکرم در مورد آیه شریفه 18 سوره نبا نقل کرده است که حضرت فرمود: از امت من ده صنف به شکل های مختلف محشور می شوند. صنفی به صورت خوکان؛ اینان همان هایی هستند که در دنیا حرام می خورند. صنفی دیگر به صورت میمون؛ همان هایی هستند که در دنیا سخن چینی می کنند. خلاصه هر عملی عکس العملی دارد.

آیات مبارکه 7-8 سوره زلزال می فرماید: پس هر کس به سنگینی ذره ای، کار خوب انجام دهد آن را می بیند و هر کس به سنگینی ذره ای، کار بد انجام دهد آن را می بیند.

خلوص نیت در تمام عبادات لازم است، اما حضور قلب فقط در نماز معتبر است در سایر عبادات حضور قلب نه شرط صحت آنهاست و نه شرط قبولی شان، اما در مورد نمازگزار چه حضور قلب شرط صحت آن نیست، اما شرط قبولی آن است. حضور قلب، یعنی با تمام وجود متوجه خدا بودن و او را حاضر و ناظر دانستن. حضور قلب به منزله روح نماز و صورت ظاهری نماز به منزله کالبد آن است. در روایات اهل بیت عصمت و طهارت (ع) حضور قلب اهمیت خاصی دارد. اگر از ابتدا تا انتهای نماز اصلا حضور قلب وجود نداشته باشد هیچ قسمت آن مورد قبول نخواهد بود. اگر در قسمتی از نماز حضور قلب باشد و قسمتی فاقد آن، فقط قسمت واجد حضور قلب قبول خواهد شد.

در این باره روایات فراوانی وجود دارد که به برخی از آنها اشاره می شود. از پیامبر گرامی اسلام (ص) آمده است که فرمود: گاهی بنده

نماز مي خواند ولي حتي يك ششم يا يك دهم از نمازش هم نوشته نمي شود يعني قبول نمي شود همانا براي بنده از نمازش آن قسمت كه در آن تعقل و توجه داشته مورد قبول قرار گرفته و نوشته مي شود.

همچنين امام صادق(ع) فرمودند: به راستي پروردگارتان مهربان است. از عمل ناچيز سپاس مي گذارد زيرا بنده دو ركعت نماز مي خواند و در اين نماز فقط خدا را در نظر مي گيرد و خداوند او را به سبب آن به بهشت مي برد.